

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom nastu malo stvari, a nezloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Pretpлата s poštarinom stoji 2 for, a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for, a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Carevine više poštarina. (daje se najlo najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljom svim ukupno pač jednini zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Norel se šalju kroz poštariku *Auswärtigen*. Ime, prozimo i najbližu Postu valja jasno označiti. Komu list neidaje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se nepheća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacia*. Tho list prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalaze se

Tipografija Flegli di G. Amali, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjono poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisb štampaju se ili u cilosti ili u izradku, natma prama stojoj vrjednosti i smieru oroga lista. Ne-podpisani se dopisi neupotrebljavju. Osobna naputavanja i čisto sukromne stvari neizlaze mjesta u ovom listu. Vrišćenca se pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglast od 8 redakah stoji 60 novč., a svaki redak suriša 6 novčakah; ili u slučaju opotovanja po što se pogoda oglastnik i odpravničtvu. Dopist se narračaju. Ured-ničtvo i odpravničtvo, esim izvanrednih slučajevah, nedopisuje, nego putem stoja *Listarice*.

Glasovi o Bosnoj.

Prije nego je naša vojska u Bosnu krenula, mi smo na čelu ovoga čed-noga listića svoje misli o tom izrekli. „Obzor“ jih je preštampano podpuno, nekoje dapače i debljniji slovi.

Naša misao bijaše ova: Bosnjake je se mučno ukrotiti, ali kad se ukrote, Bosna će se zadržati, jer tako pitaju potrebe, jer bez Bosne izgubila bi se brzo i Hrvatska i Dalmacija. Glede samog načina, kojim se ide u Bosnu, rekosmo, da je Austrija onako jur učini-la, kad je pred nešto više od sto godinah Bukovinu uzimala. Svakako smo držali, da polazkom našila vojskaha na Bosnu počima naše narodno zaje-dništvo, da hrvatska stvar napreduje. Vidimo sada, kako državni sabori i drugi sude, čiji glas više vredi.

Hrvatski sabor u Zagrebu pisao je na kralja adresu, gdje spominje želju, da osvojene zemlje trajno ostanu sdru-žene s ovimi krajevima, i da se nekuda na hrvatsku vladaju, jer samo tako mo-guće je koristno vladati.

Dr. Ante Starčević i tu je druge misli. Njemu je vrlo žao, što se nije otvorenijim, junačnijim putem u Bosnu išlo. Po njegovoj misli hrvatski kralj morao bi bio poručiti caru u Carigradu: na sabljii si Bosnu oteo, na sabljii ću ti ju uzeti, pak što Bog da i sreća ju-meka. Onda se je po njegovoj misli i-malo sdružiti sve hrvatske krajeve u krepku, jedinstvenu državu. Stari Ante mnogo je toga odrezao u svojoj osnovi adrese, što mu potajno pravo davaju i oni, koji ga na javi nebi branili. Ali i ono što je većina rekla, bilo je previše.

Cesar i kralj primaju adresu od Hrvatah progovara, da su više govorili nego jih ide, vendar nekaže ni on, da će

Bosnu iz ruku pustiti, kad joj kuće pozida, ceste podigne i željeznice po-gradi. —

Madjari mnogo vieću, da nešto do-biju; kad su dobili jednu priliku, onda dva tri dana odpočinu, te vieći opeta. Tako i u ovoj stvari. Oni nisu nikako htjeli Bosne, i u adresi premda vrlo ponizno spominju, da misle, te se nije za uvjek išlo u Bosnu; ali mi smo tvrdo osvjedočeni, da neće nitko tvrdje od Madjarah držati posjednutih zema-ljah, samo ako oni uvide, da bi to moglo služiti uzveličanju njihovoga Orsaga.

Prijatelji madjarski u Beču, naime oni što se zovu ustavnjaci, i oni su srditi, da se je Bosnu posjelo. Oni se boje, da bi lahko gospodstvo izgubili, a to gospodstvo oni pokrivaju imenom konstitucije (kao da smo ni konstitu-cijom Bog znaj što dobili). — Druga stranka u Beču, koji se zovu „pravaši“ oni odobravaju, da se je Bosna posjela, jer bez nje Austrija nebi bila jaka. Tih ljudi nekoji nehotice, nekoji potomice za hrvatsku stvar govore.

Stari Hojenvart, koga se ustavnjaci boje kako groma, hvali vojsku i nežali noveca, jer se je opeta staroslavna au-strijanska černo-zulo zastava u svjetlosti ukazala. On je hotio, da se cesaru zato zahvali, i da mu se reče: mi smo pri-pravni i više žrtvovali ali znaj cesare, da samo zadovoljni narodi rado žrtve donose.

Milho Pavlinović poznati Hrvat Dal-matinski i on ju rekao svoju. On hoće, da se osvojene zemlje, stalno uzdrže i da se Hrvati pod Asburgom ujedine.

Iz svega se vidi, da se baš nitko nebi pobunio, zahtjevaju da se Bosna pusti, nego sva je prilika, da će se i Njemac i Madjar otimati o Bosnu, to jest svaki od njih gledat će, da mu Bosna bude orudjem proti drugomu.

Madjari gledati će, da se Filipović ma-kne iz Bosne, jer je Hrvat (gotovo je, op. slagara); oni će izposlovati, da se u Bosanskih oblastih rabi turski jezik, jer hrvatski nedaj Bože, a Madjari i Svoba nitko nerazumi. Gospoda iz Beča pomagati će jih u tom, jer je to i po njihovom shvaćanju naj prilicnije; osim toga će za svaku malu stvar činiti hiljadu paragrafa, da nebudes ni sam znao, kako je pravo, kako krivo. Dakle mi Hrvati bit ćemo još za dugo tudje nakovale. I zato neka je bistro što mi mislimo.

Ako smo se bez uslova slagali do sad sa svakim, koj je htio, da se Bosnu pridruži, od sada će naša ljubav biti samo za onoga, koj bude u one krajeve donasao pravo prosvjetljenje i pravi napredak. Zato se nećemo slagati s on-im, koji budu škole u Bosni htjeli uvesti po austrijskom kopitu, jer su te škole u prvom gradu Beču i u zad-njem čičkom selu po jednako uređene, a to nevalja. Zemlji, kojoj je prva za-bava poljodjelstvo, treba drugačijih školah; nećemo se slagati s onimi koji budu htjeli uvesti u Bosnu austrijske sudove, jer su ovi sudovi prevec spori i preskupi za mnogo i mnogo parnicah. Nećemo se slagati s onimi, koji budu htjeli uvadjeti u Bosnu neprilicne poreze, nepoznavajuće nimalo onih odnošajih — u obće nećemo se složiti s nijednim, koj bude zatim išao, da se mast i slast iz onih zemljah pobere, a nikakovoga pravog napredka u nju nedonesu.

Mi pojimamo dobro, da će gospodi iz Beča i Pešte mučno biti vladati Bosnom uzdami, koje će preko Hrvatske u vis držati, ali i to neka se izkusi, pak ćemo iza kušnje doći na pravi put, da se samo jedinstvom i čistom slobodnom narodni usrećuju. Tko jim toga neda, taj jim nenosi sreće.

Očevidac o taboru.

Pretiskali ste opis loga tabora iz dodatka službenoga lista. Neznam zašto ste to učinili. Ili niste sami u Dolini bili, ili ste imali svrlu meni nepo-znatu. Da ste tamo bili, bili biste nešto drugačiju sliku o taborskih odlukah donesli. *)

Na taboru sakupljeno hrvatsko i slovensko ljudstvo izjavilo je svoju vjernost i odanost Nj. Velikanstvu uza sve svoje kukavno stanje, uza sve, da je zapostav-ljeno, uza sve da se njegov jezik malo ili ništa čieni, uza sve da neima svojih školah, uza sve da se zanj u obće ne-brine. Učinilo je to, da Nj. Velicanstvo saznade, da primorski Hrvati nit Slovenci nepušu u onaj rog, u koj pušu primorski Talijani, i znajuć, da nije Nj. Velicanstvo krivo njegovomu kukavnomu stanju. U isto je vrijeme sa jednakom sviesti, sa jednakim čuvstvom predložilo Nj. Veli-ć. one točke, koje jedine, izpunjene, mogu spasiti ovaj narod od poplave talijanske: koje jedine, izpunjene, mogu obraniti ove sdružene zemlje Nj. Velicanstvu. Izreklo je, da svatko, bio tko mu drago, koji može raditi oko izpunjenja tih točakah, a neradi, za Nj. Velicanstvo ništa neradi. Izreklo je da svatko bez razlike, koji je u dužnosti raditi oko izpunjenja onih točakah, a neradi, kao i još veće onaj koji proti izpunjenju njihovu radi: proti svomu vladaru radi, izdajica je zemlje, izdajica države, krivac najvrednoga zločina, što ga u državi biti može.

A što je to hrvatsko i slovensko ljudstvo sakupljeno pod otvorenim ne-hom uz adresn vjernosti i odanosti predložilo?

*) Imamo razloga, da smo baš vladinoga lista izvješće uzeli, ali o tom ćemo drugda govoriti.

PODLISTAK.

O GOSPODARSTVU.

Radom ili djelom se stiče (dobiva), re-dom se stečeno očuva, a štednjom ili šparanjem se očuvano množi. To troje: dielo, red i štednja jesu tri stupovi gospodarstva.

Gospodarstvo jest: dobro upravljati kućom, bilo kućom čovjeka pojedinca, bilo onom ve-likom kućom, koju govome Državom. Stoga dieli se gospodarstvo u privatno i u javno.

Mi, prijatelji dragi, razmišljajmo o pri-vatnom gospodarstvu, koje ne iziskuje Bog zna kakovo znanje i umianje, nego je pristupro i manje razsvjetljenim glavam koli bogatih toll siromasnih. Svi ho dobro razume onaj zakon, koji veli: *Troši svagdan jedan novčić manje nego koji dobivaš.*

Dvogo nagaćuće bori se u čovjeku. Jedno hoće da uživa čim više i čim prije, a drugo da si poboljša vlastito stanje. Zato se radja u čovjeku s jedne strane pohlepa (nourajena želja) za slasti, a s drugo podlost (nesramnost) koja upotriobi svaku i naj griesniju prigodu,

da steče novceah. Žalostno je obilježje (zname-nje) našeg vjeka ona mahitost, koja goni čovjeka da pošto pošto obogati. To prouzrokuje podlost, prevarstvo, zločinstva.

Dan danas svi se skoro hoće izvana po-kazati gospodom. Već se istu djecu gzdavo odiera. Tako ju nanče pričinjati se nešto više negoli jest. Svi skoro hoće da zaslipeo svijet svojom odiećom, svojim nakitom, pokuštvoim i velikim potroškom. Nitko nemari pokazati se pred svijetom siromah, ali ima srca radi toga postati nepravednim, nepoštenim. Da se dokopaju žlata, mnogi nebahju za čovječje do-stojanstvo, za kripotnje, za poštenje, nego krađu varaju i prevaraju.

Ipak ta želja za bogatstvom izkaznje želju poboljšati si stanje. Tko ima razuma uprezreje te želje, bez nje prestala bi djelatnost u društvu čovječanskom. Tu želju treba daklo ravnati. To čini razumno gospodarstvo. Daj djestvu postasticu, poljest će ju; dajte mu igračku, razbit će ju. Čovjek divljak kad uboro pokoje voće ili uhvati po gdekoju žiivot-nju pojedju ju a na turo si glave što će biti sutra ili dojutroce zima. Slični tim divljakom jesu oni ljudi, koji, *koliko ih dobiju, toliko ih udiju*, a ne oskrbljuju se za buduće potrebe. Oni računaju samo na to, na vrijeme, na vromenito zadovoljstvo: Tko dodje nakon naporna

trčanja vas u potu do hladna studena i naglo se napije vodo, ugasi za čas žedju si, mi ta nesmotrenost mu može prouzrokovati trbu-h-bolju i čak smrt.

Gospodarstvo se ne da odlučiti od razbo-ritosti. Ova (razboritost) uči, kako valja da nad nagaćućom razum vladu, ono uči, da si treba uzkratiti po koje sadašnje uživanje a da bude osjegurano za budućnost.

Ako nam nagaćuće veli: uživaj sada, to nam razum kaže: poboljšaj si stanje, pristedi danas ono, što ti može koristiti sutra! Ono što se pristedi od dobika, ponaraste glavnicu ili Kapital, a kapital je kako pričuva ili ri-serva koja nam može kasnje dobro doći. Mnar se i malo svagdan pristedito ipak *crno po zрно pogaača a kamen po kamen palača*. Jedan pristidjeni novčić vriedi koliko dva dobivena. Svaki forint što si ga pristidimo, nam je kako tvrdja koja stoji med nami i med potrebom. Potreba velik je neprijatelj svakomu, jer svela čovjeka u neko sužanjstvo, čini da se mora podložiti tudjim zapovjedim, da nemože pogledati u oči vjerovniku. da se mora kad što uteti i prosjačanju. Nijeli to sužanjstvo? Dobro veli poslovica: *Tko je sužanj, ta je sužanj!*

Ti nemiš nego forintu dobika na dan i kažeš da nemožeš ništa pristediti. Ipak tvoj

sušjed koji nedobiva ni novčića više od tebe, a ima potrebe kolike i ti, već je nešto pristedio. Pristedi na dan jednu cigaru, koja valja dva novčića, ovo ti na svršetku godine 7 forinti 30 novčakah. Pristedi jedan dan uz drugi čitav litra vina, ovo ti na koncu godine kakvih 25 forinti. A kamo su novci, koje nosiš u lotariju? Dodaj, da možeš te novca odmah dati na interese, ovo ti u kratko vrijeme glavnicu koju si dosad ludo raztipao.

Nima čovjeka na svijetu, koji se nebi mogao razboritom štednjom dokopati do po-štuna blagostanja. A svaki koji neželi izkusiti u zadnje dane svog života, što je potreba, što li bolest bez novčića, mora nastojati da dodje do rećonog blagostanja.

Širimo se dokud nam ponjava siže. Ako se nemožemo odierati u svilu, a mi se odie-vajmo u sukno, u platno... i trošimo uvjek po jedan novčić manje negoli dobivamo. Ljeta nećekaju; dano li Bog djecu, nastane li glad... trohali Stogod izvan reda potrošiti, oh! tad se uvidja koli dobro dodje ono što se pristedi. Novci povećuju čovjeku poštovanje, jer se uvjek misli, da su stečeni vještinom (znanjem), očuvani dobrim gospodarstvom, i odijeraju napasti, koje muče kadšto potrebni-ka. Nadajte novci su na svijetu volika moć; onog-ućuju nas, da svršimo koje djelo ili poduzeće,

Predložilo je, da se poboljša blagostanje našega naroda u ovih zemljah. To će reći, da se sve ono, što se za skrivilo nad našim narodom u ovih zemljah, popravi; da nam se neukraćuje, što nas po zakonu ide; da nebudemo zapušteni pastori, da nebudemo robovi nesmišljeni nit mrviceh pobirati, padajući sa stola, na kojem se obilno goste naši suslanovnici, koji će sada objesiti svoga gostitelja krivnjom njegovih slugah izdati. Nepita ono nikakve milosti, neg pita svoje pravo, koje mu se krati od sluga gospodarevih. Pita da bude jednakopravno u svom i svatim sa svakim drugim državljanom, hoće, da mu se nigdje, nit u uređih, nit u školah, nit u novinah nenarivava tuđi jezik pod krinkom sudjega ili savršenijega — njemu su oba tuđja, on hoće svoga. Pita, da se sdruži, što je Bog sdružio, a ljudi razdružili, pita da se spoji sa svojom braćom, od koje ju je zloba ljudska odrgrla jer samo s njom je kadro uzdržati sebe za i za svoga vladara.

Pita — u trećoj točki — da mu se dade škole i niže, i srednje i više u njegovom jeziku, a da ga se nesili posiljati svoju djecu u tuđinske škole niti one u kojih se odgajaju izdijeci i njegovi i Nj. Veličanstva, niti one iz kojih mu izlaze djeca tako odgojena da neznadu s njim nit eniti nit razgovoriti se — niti škole talijanske niti njemačke. Pita to, a svjestno je, da ga to ide po pravu, a svjestno je, da je njegov jezik toli lijep, da se sa južnijim pripodablja, da se je prije, nego li sjeverniji njegova i razvijati počeo.

Pređaze napokon — u četvrtoj točki — način, kako bi mu se zasumio Kras, koj se je ogolio od neprijatelja onda, kad se je njega (naš narod) odtrgo od braće, te kad se proti tomu neprijatelju obraniti nije mogao. Zna da je preko potreba zasumiti Kras, jer se samo osumljenjem njegovim može postaviti temelj narodnomu blagostanju, toj podlozi državljana, države, i vladara.

Nije jim pravo!

„Cittadino“ od 1. o. m. razkoko-dakao se je nad taborom u Dolini, pak rekao i neslanih i nesmoćnih. Nadamo se, da će mu kogod od polit. društva „Edinost“ kako valja odgovoriti. Medjutim neka bude i nam dopušteno dvie tri reci.

Veli, da je liepo od naših seljakah, što se znadu poslužiti pravom sakupljanja. Pravo je. Veli, da želi svakomu narodu samoupravu, dakle i našem; i to je pravo. Veli, da želi, da zadobiju Hrvati i Slovenci svojih skolah, da se

izobrazje; veoma dobro. Veli, da se je učinio praktičan predlog o zasumljenju Krasa, a mislimo, da taj predlog ne-gubji vrednosti tim, što je prije dvie ilišuce godinah bio učinjen od plemenite braće Graka; i to je dobro i pravo. — Veli, da vlada podupire manjine u nješovitih zemljah, ne da manjine očuva od većine, nego da razdvoji stanovnike jedne zemlje na korist germanizma; i to bit će pravo, al to na nas nespada, u tom neka se brani vlada sama. Ali — on nadalje veli, da su naši zahtjevi predsude i pijana poželenja, da su nase želje i zahtjevi nenaravni i nezakoniti, da je talijansko stanovništvo u Primorju premašno nad hrvatskim i slovenskim: to nije dobro, to nije pravo, to nije islinito. Da to podupre, navadja on Goricu, Gradisku, Trst, Kopar, Pican, Poreča, Rovinja itd. itd., navadja gradove, u kojih pretežno Talijani stanuju. Dobro je. Al Cittadino, komu je urednik — mimogred budi rečeno — iz porodice hrvatske, zaboravlja ili neće da spomene stanovnike oko Trsta, Gorice, Kopra, Pirana, Poreča, Rovinja itd. Neće da spomene stanovnike, manjih nještah, al tolikih na broju, da nam je predugo nabrajati jih. On neza ni neće da zna, da ima u Primorju 600,000 stanov-nikah, pak da ima medju tim preko 400,000 Hrvatah i Slovenacah a je-dva 200,000 Talijanah. On neza, ili neće da zna, kako je lih 400,000 stanovnikah svuda zaposlavljeno: u ure-dih, u školah, u novinah, da se tomu stanovništvu u nerazumljivih mu jezicah govori: da ima to stanovništvo raz-umjerno veoma malo pučkih skolah, ni-jedne gradjanske, nijedne srednje; da mu se službeno u novinah i tuđih jezicah piše. Kad bi to Cittadino znao li htjeo znati kao i svi njegove bagre, onda nebi mogao tvrditi, da su naši zahtjevi pijana poželenja, nenaravni i nezakoniti zahtjevi; nego bi nam ruku pružio, te nam pomogao to što zahtje-vamo zadobiti. Mi bismo mu ruku stisnuli i stali smo, da se nebi na štetu Hrvatah i Slovenacah je Talijanah, lih je-dinih narodah Primorja širilo ger-manstvo, koje u Primorju nješta neima.

Na ostale njegove cinarije nećemo odgovarati. List slobodoman, list de-mokratsčan, list koj želi svakomu narodu što veću samoupravu i što veću izobraz-ženost, kakovinu se „Cittadino“ drži, morao bi jih se sramiti.

Govor gosp. Petra Peršića na taboru u Dolini.

Narode!

Tebi zastupniku hrvatskoga i slovenskog naroda i Istri progovoriti mi je ovdje o učio-nah (skolah) u Istri: Netreba meni dokazi-

vati, da su dan danas škole potrebite, i svakom pojedini i svakom narodu za mjeriti njegovo blagostanje. — O tom se obavieoćimo, po-gledav ok sebe po širokom svietu. Vidimo kako se pojedinci trse, da se štogod nauče, da čovjek bio li on poljodjelac, rukodjelac ili trgovac, koji se je u školi štogod naučio, svuda bolje prolazi, nego li njegovi drugovi, koji se nisu ništa naučili. — Vidimo kako si narodi, želeći sebi dobro, dižu bramove pro-sviete, zidju škola, vidimo da narodi, koji imaju svojih skolah ne samo po gradovih nego i po varoših i po malih salih, takovi narodi žiru život ljudski, život slobodan, i bligo vladam, koje nad njimi vladaju, jer vau nema boljih državljanah nego su oni. Nasuprot vidimo da narodi, gdje ili najmu skolah ili jih ima samo po gradovih gdje nije mnogobra občan, nego je povlastica samo nekolikoino ljudi, vidimo da takovi narodi neživu nego životare, da žiru život veće ži-vinski, nego li ljudski, i da su ništa drugo nego tuđi robovi; a jaoh si ga vladi kojoj ja s njimi vladati, ueima gorih državljanah do njih.

Netreba mi dokazati da moraju škole biti narodne t. j. da se u školi djeca moraju podučavati o onom jeziku, kojim govori narod. To nam jednoglasno izriču svi odgojitelji, svi oni koji neće kako se narod, kako se njegove sinove odgojiti imi. To nam primjerom kaže čisti prostrani svet. Pogledajmo u koju nam drugo izabrazuju državu, medju koji hoćemo izobraziti narod, svagdje bez iznimke našl čino narodni jezik kao učevni.

Ničesa tako netreba mi dokazati. Meni ja pogledati malo po Istri, ter vidjeti: imali naši Istru skolah; imamo li mi Hrvati i Slo-venci u Istri potrebitih narodnih skolah?

Prije nego li na to odgovorim, reći ću koliko ima Istru ljudi, i kako se ti po na-rudnosti diote:

Ljudi ima Istru okolo 200,000. Od lih 200,000 ljudi po prilici 60,000 Talijanah, sa svimi onimi koji bi htjeli Talijani biti možda 70,000; svi ostali su ili Hrvati ili Slovenci i to okoli 100,000 Hrvatah i 40,000 Slo-venacah.

A sad da odgovorim na pitanje: imali Istru skolah imaju li jih Hrvati i Slovenci u Istri. Neke brojevi nikomu nedosadjuju s nji-mi se sa stalnošću govori.

Istra imala je godine 1875. 145 skolah, a toliko po prilici bit će jih i sada. Te iste godine potrošilo se je na pučke škole u Istri 87,000 for. Sljedeće godine 1876 potrošilo se je za iste preko 92,000 for. Lanjske go-dine 1877 potrošilo se je u istu svrhu 97,000 for. Za buduću godinu odlučilo se je 7. ko-lovoza t. g. na saboru u Poreču potrošiti na pučke škole u Istri 115,000 for. Liepa je to svota. Traška za škola doći će dakle buduće godine 44 novčića na svakoga stanovnika u Istri, stara ih mlada, muža ili ženu, dječaka ili djevojčicu bilo hrvatskoga ili slovenskoga bilo talijanskog rodu. Kad bi se radilo kako valja, moralo bi se na hrvatske samo škole potrošiti 70,000 for. na hrvatske i slovenske zajedno preko 80,000 for. Stalno je pučo, da se neće potrošiti nit polovica toga, da se neće potrošiti nit 40,000 for. a sledi iz toga da će se budneće godine Hrvatim i Slovincem u Istri 40,000 for. na nepošton način uzeti. — Da je tomu tako vidit ćete najbolje po tom koliko imaju skolah Hrvati i Slovenci a ko-liko Talijani.

Od onih 145 pučkih skolah što jih Istru imade, su 73 talijanske, 46 hrvatskih i slo-

venskih, a 26 mješanih t. j. takovih gdje se u dvih jezicah uči. Šestdeset tisućah stanov-nikah (Talijani) ima daklem 78 škole, a njih dvjesto tisućah (Hrvati i Slovenci) samo 46; slaba četvrtina stanovnikah skoro dvia trećina skolah, Jake tri četvrtine stanovnikah jedva jednu trećinu skolah...

(Slijedi će.)

Pogled po svietu.

U Trstu 15. studenoga 1878.

Dne 7. su se sastale delegacije, i to ljeto u Budim-Pešti. One će prije svega imati dozvoliti troškove, što tre-baju za Bosnu i Hercegovinu. Iz govora, što ga je Car govorio delegatom kod primanja, vidi se, kako se on nada, da će te zemlje moći do skora same sma-gnati svoje troškove. To je rečeno, ne samo da se umire protivnici onog zapo-sjednutja, nego i za to, da znadu i oni i ostali, da se već neće nikad vratiti svojemu dosadnjemu gospodaru. Čuje se, da će gori rečena dozvola proći mnogo gladije, nego li se to do sada mislilo, a naime Magjari da joj se neće protiviti nego prividno. Uzrok je tomu, što se veli, da su one zemlje oslavljene na njihovu milost i nemilost, neka jih naime urede i s njima vladaju po svojoj miloj volji. Pak se veli i to, da će oni pomoću begovah i ostalih odličenijih i bogatijih Turakah i nadalje držati kršćane na uzli, samo da nedojdu nikad do svoje hrvatske samosvjesti. Zato da je i gjeneralu Filipoviću na-tuknuto, neka se li pokori toj najnovi-joj odredbi, li vrati na svoje trijašnje nješto u Prag. Kao Hrvat i kršćanin on će se dakako vratiti, a s njim će se povratiti i oni hrvatski činovnici, što su bili pošli tamo, da urede zemlju na europsku. Zabaciv predlog Filip-ovićev, Andrassy da je dao skrpati ustroj onih zemaljah, koji da točno odgovara njegovoj zlohotnoj nakani, da naime u Bosni i Hercegovini zabode klin u živo slavensko tielo na jugu. I eto, to sve biva dočim Slavenu i svojih saborih i taborih izjavljuju svoju neograničenu viernost i odanost prama Caru i državi, jer misle, da ima u njihov nješta i za njihovu slobodu i pravice.

Ni u Beču ni u Pešti nije se još našlo novo ministarstvo. I ovdje i ondje čekaju, da se razide magla, što im je sa zaposjednutja Bosne na očii pala. Nego, kako smo vidili, taj se je magla počela već dobralno razilaziti; zato smo osvjedočeni, da neće dugo postojati vrijeme, pa da će bit sve opet u redu i u Beču i u Pešti. U Beču je carevinsko vieće prihvatilo ogromnom većinom adresu na Cara, naperevu od kraja do konca proti zaposjednutju,

koje nebi drugačje mogli izvesti. Ta moć ne-raste po tom koliko za sebe trošimo, nego koliko možemo drugim uzajmiti. A kad je starost na vratih, oh, koliko onda boli, što nema ničesa da namro i ostavi svojim. Tko moža svojim štogod namrieti bude više ljubljivi i gledan, ako i neima ni ženo ni djece, da ga ljese:

Tebe dakle gospodarstvo slavimo! Ti si diete razuma i razboritosti; ti sestra umjere-nosti, ti majka slobode! Ti si vole čudoredno jer nesamo, da umanjuješ bezpotrebne potrebe nego i miriš zla nagnuća i nas pripravljáš da budemo pravedni naprama našim bližnjim. Svaka troja pobjeda (predobitje) nad požar-lostima i nad strastim daje nam moć da suzbijemo nepoštena nastapovanja. Sad nekoga pra-vila ili regule, kao kaži put u gospodarstvu.

I. Prvo jest, da si čuvamo zdravlje i da budemo krivoteljivabi. Umanji so dohodak il posve presabne onomu koji je bolesljiv ili bo-lestan. Da so od kolesti obranimo, vnja nam umjerenost i trievno živjeti, a ne u požarlosti i pijanstvu.

II. U bolestih se potraši ali po putih i šetanjah so razmiče novac. Potrebno je kad-što putovanje, dnapačo i koristno, da se štogod po svietu nauči, da se nadje kupeca svojega blaga... ali ono šetnje sad u ovo selo sad

u ono na sjam bez opravila! to izprazni žep, uzrok je da se mora umjeti zadržati. To kratko šetnje bez pravog uzroka važje škodo žepu, negoli podulji putevi za koristne i potrebne posle.

III. Nitko da se ne uzdaie u sreću nenad-annu, u lutriju, u baštinu, što će primiti po smrti kojeg si rodjaka. Kume ne uzdaj se u me, nego u se i u svoje bljuse, pak kupi nov-čić po novčić, povećuj glavnica i to poste-nim i neprestanim djelom. Ni u podučeača odvise namamljiva ne uzdajte se. Buće (cučke) litro uzrastu ali litro poslanu; a dub se polaganu diže, pak trže i viokove.

IV. Kad ste prihvatili koje poduzeće te opazili da vam to neide za rukom, ne sranajte se zapustit ga. Vrlo korisna jest nauka: Po-nizi se još za vremea! Podigao ti si staccunu (butigju), kupio konja, uasao si slugu a ti vi-diš, da ti tako dobro neide, odпусти slugu prodaj konja zatvori staccunu. Da se pak pre-kasno ne pokaješ, nikad ti nepadni na um, nešto poduzeti u što se malo ili nimalo ne razumiš. Ludo je htjeti a ne umjeti!

V. Trošite samo za potrebite stvari. Druga je potreba gospodinu, a druga siromaku; druga gradjanu, a druga seljaku. Svaki da troši za ono što njegov staloz zahtjeva. Razumnik rabi novce ko i vrijeme; nikad ga nenlaže u

bezkorisne i nepotrebne stvari. — Billi vi bogali ili siromaki, to uvjek pamтите: Neralja nikad za nagtaze (cizore) trošiti prije, negoli se je podmirilo potrebno. — Čudnovato će vam se pričiniti akoli vam prišapnem: Netrošite proti svojoj volji! Više put nisto voljni kupiti si štogod, nu hojeći se, da bi vas dru-govi izsmiehovali, akoli si neodjeuote djecu po mom ako li se nepokažete u društvu onakini rukaviciami, onakovim klubokom itd. kako ih imadu ostali, te vi plašivice, bojite se više mode, nego li duga, i unj se zapletete.

VI. Kad imate čim, platite odmah golo-vim, a ne činite pisati u knjigu. Akoli platite gotovim, bolje budete posluženi, i manje pla-tite, jer trgovac računna, napopred već i intereso i do 15 posto; računna da može i izgubiti ono što vam je dao na vjern. Osim toga kad se ne plati odmah, kupi se više put i nepo-trebitnih stvari. Nu trgovac zapíše i vam pošalje račun možda u vrijeme kad ste se najmanje nadali. A račun bude prevelik, jer trgovac reče: Kad doješ platit kazat ću ti račun. Najbolje plati, tko odmah plati!

VII. Čuvajte se duga. Kod nas u Istri gdje su toliki dotepenci oderuhi, toliki sran-jaci lihvari, trebalo bi, da se ljudi boje, duga koliko i nečastivoga, koliko i pakla! — Kako čuk namu ptice, dok se sietnu na lie-

pak ili bisk, tako čini i trgovac. Bogatijemu reći će: Uzmite, koliko hoćete, platit četo ben; zapisat ću va knjigu! — I siromahu daje dok ima štogod svojega. Ali jaoh! Vi ste siromah, nu još bez ljago (maće). Na vašo poštenje so možeta još nešto zadržati, ali ta malukost zadržana zalaže vašo poštenje. — Bože sčuvaj vas od potrebe uzajmiti si no-vacah kod lihvara ili užurara! ogledat će vas do gola kosti!

Džao se hajka na lihvara, ali ruku na prsa! pak rećimo istinu: Oni koji od njih novece uzajmljuju, oni sami ih pomažu. Bilo im prije nastojati, da nedojdu u nepriklan da moraju od njih novece uzeti, morali bi bili na koji drugi način pokriti svoje potrebe. Jedan način kojim su mogli to postići jest: Prodaj makar i polovicu svojega imanja i podmiri potrebe a da ti ostane druga polovica vlastna, Drugače lihvar će ti i jednu i drugu polovicu pojesti i još neće biti sit.

(Daje drugi put).

kao proti najvećoj nesreći za državu. U Pešti ima na stolu pred parlamentom pet osnovnih adrese, tri naime mađarska, jedna srbska i jedna hrvatska. I one su, osim hrvatske, naprene sve proti zaposjednutju. I to i ovdje i ondje dakako samo s toga, što se misli, da će to zaposjednutje biti u korist Slavenom, a naime Hrvatim. Nu sad stvari kao da drugako stoje, zato sve što se unapred sbude, neće biti nego obsjena. Dodati nam je još i to, da je Car odgovorio na adresu hrvatskog sabora, ali tako, dakako odgovornošću ugarskog ministra Tisze, da je taj odgovor razlužio sve prave hrvatske domorođce. S toga se čuje, da se i ban Mazuranić misli odreći svoje časti.

U vanjskoj se politici sad najviše govori o ruskom državniku, grofu Sivalovu, što se od neko doba bavi kod nas u Austriji, te dogovara sad sa Andriassy-em sad sa samim Carem. Vele, da ga je poslao Car Aleksandar, da uvjeri našu vladu, da Rusiji nije ni na kraj pameti, krnjiti ugovor berlinskog mira, samo ako ga budu i Turci u stanju držati. Valja bo znati, da se na Rusku digla hajka, da je onemariła berlinski ugovor, jer da je opet zaposjednula nekoga u Turskoj mjestu, što jih je bila već razpremila. A i sada, od dana do dne ruska se vojska prikućuje sve bliže Carigradu, kao da ga misli sutra osvojiti. Što Ruska misli, toga nitko ne zna, ali da ima svu priliku, da se izpriča, to stoji; jer su Turci izza samih ruskih petah bili zbilja opet stali goniti i klati uboge kršćane. S druge strane, kako bijasmo već javili, Bugari neće nikako da pristanu na razpolovljenje njihove krasne domovine, nego se dižu svi i svuda, da prisile Tursku, neka se odvrti od berlinskog i povrti svetostjepanskomu ugovoru mira. Svaki lahko vidi, da u takvih okolnostih neima u Turskoj još daleko mira, zato i jest Rusiji tamo mjesto. Ali u tu svrhu treba razbiti kojekakve u svijetu proti njoj sunnje; zato eno i Sivalova u Beču i Pešti, da ublaži i utješ i austro-ugarske državnike, kao što će nastojati da to postigne i u Londonu. Ali kako se dobro zna, da Bugari rade po ruskom izpod ruke naputku; tako je i moguće, da Sivalovo poslanstvo ima drugi smier i mnogo veći zamašaj. Mi ga nećemo danas nagadjati, ali bi od srca žalili, da Austrija nanj nepristane. Mi se bratinskoj ruskoj zastavi na Balkanu duboko klanjamo, jer ona znači ne samo srbsku i bugarsku, nego i našu ovdje slobodu. Kad nebi bilo na svijetu te zastave, mi se već nebi imali čemu nadati, kako vidimo iz svega, što nas okružuje iz bliza i daleka. Iz ostaloga svijeta neimamo ništa toli važna da javimo.

Ju. Neki su a neki ne. Nego da te ljudi jako koristo s vinom, aš da bi rado dugo platit i kuće napraviti, da im po zime va kuću vetar nepuše.
Fr. Bog daj, da bi tako bilo. A ča ni nič drugo novega?
Ju. Aj je — nego pst — neka ostane med nani, aš znaš kako je...
Fr. Ma, ma si pravi, ča smo danas prvi put skupa?
Ju. Va... da te od sada unapred imet ofcij obćinski ali podeštariju pod ladanjani, i da te pisan na nekoj skrile, kade ih može na okolo 12 sedit.
Fr. A ča im dela slabo bit zatvoreno u kući kako i eiganom pa ča iti na ajer?
Ju. A ne škodi im ne kućni zrak, nego da im je neki gospodin za neki mali obćinski dng činil pinjorat stole na keh su va podeštariju pisali.
Fr. Oho! vidiš mrava! A jeli im ki račune obćinske pinjoral, ko ni još bilo viditi?
Ju. Stari ni, a za nove još je hartu va onjani, ni dangle mogal.
Fr. A onih pedeset milijari kapitali — i drugo...
Ju. Na to ti je dosta ča je neki iz Tinjana pisal: ki nezna svojim gospodnrit, kako ča s tudjim? ja mislim da me razumiješ. — S Bogom, drugi put više.

Fr. Božo moj, Jure! ki bi to nekada bil rek-al. Na kastavšćine limuni i naranče evati!
Ju. Tovare! pošuj Bog sveti krsit, ča neznaš da svaki nacijon svoji sprahu ima? Dokle ja jedne ljudi bilo, dotle je bilo i bukav va Lisine, a sada su drugi ljudi, pak naranči rastu pod svotu Jolenu, a bukve su k moru šle.
Fr. Aj su i va more.

Ju. Čo je Koko, s kuda tako kesno?
Fr. Sem bil malo na plač, pek mi je počelo bit friško, a ja sam sobom: boje je poč spat nego tu tujo pesti pretresivat.
Ju. Da, da, Koko, imate pravo, večer se gra spat, pek se u jutro ranije stano i dela, a ne kako je u nas običaj, da najraniji gredu na osem ur na delo: — a bil se moglo znat o čemu ju bil viševos govor na placi?
Fr. Tamo je on neki govoril, da mu je šal sin va Goricu, al da se boji, da mu se ja po putu pokvaril.
Ju. Da čo ga je do sada vo gajbi deržal?
Fr. Ako čemo reć pravu istinu... toliko ne, nego da se po Riki i Trstu vidi šudo kamizot, pek da bi se mogel smutit!
Ju. A on neka mu drugi put veže po strano očuj, čo 'no za konjo običevaju, pek noćo vidit ako ne sprid sobo.
Fr. Da bi ga ki na to spomenul, nebi rekol dva puta, da mu toga nebi drugi put učinol.

Što imaš raditi svakoga mjeseca u vinogradu, u vrtu i u voćnjaku.

MJESECA STUDENA.
Sve one poslove, koje sam ti u mjesecu listopadu tople preporučio, dovršil ih sada, jer je posljednje vrijeme.
Za vinogradara. — Valja već sad po suhom vremenu poveljavat grobenice (povratjenice) i čokće (panje, traje), zatim ključe iz loznjaka prasadnjij u vinograde. Vozi u trsej gnoj — te istim gnojij vinograde.
Zemljište priredjiv za nov vinograd. Za liepa vremena možeš vinograde i rezati, jer je izkustvo dokazalo, da je vinograde dobro u jeseni rezati, pošto čo se tim oko bolje sokom napuniti i napeti, te s toga čo bit plodnije. Naprotiv je trsju škodljivo, kad se kasno u pramaljeću reže, navlastito slabe vinograde, koji su obogaćeni sa slabim panjim.
Opaziš li, da ti je vinograd odveć nizak a uz to pati od mraza, dobro čes učinit takove sa zemljom ili lišćem pokriti, da ih tako oslobodiš od pozebo, dočim visoke trsej omočaj sa slamon.
Dobro bi učiniti vinogradari u Hrvatskoj, i gdje gdje u Dalmaciji i Istri, da to probaju. Jer ne bi svake godine množstvo panjevah ozoblo, kao što se to žalibože čuše događa. Skupljaj i privajžaj svakojaki gnoj i zemlju, te od istog pravi mješavac-gnoj koji je izvrstan za vinograde.
Obrati svu pažnju na vrienje vina, o kojem ču ti možda drugi put obširnije upisat. Pretoči crno vino. Otadž bovandu; pravil

iz žmetakah kvasinu. Peći rakiju iz vinakog dropa.
Za vrtljara. — Karfiol spremaj na dobro mjesto u podrumu, nu pazi na mraz; jer bi ti u protivnom slučaju jedna noć mogla osujetiš svu godišnji prihod. Na toplom mjestu, gdje sunce pušća svoje tople trake, još si na vremenu posijati zimsku salatu. Gnoj i okapaj špargle — ako to prije učinio nisi. Zimnu salatu razsaduj, špinac i pršin za veći mraz pokrivač.
Gnoj-mješavac treba navažat na prazno gredice, te za liepa dana iste prekopač, da se gnoj zemljom dobro pomieša tako, da doljni slojevi zemlje dođu na površje tla, dočim gornji dolje, pošto čo ovu zemlju, koja je još naploda, mraz i zimna vjaga sasviru prikladnom načinu za sigurni uzgoj vrtljarskog povrćija za došastu godinu. — Nastoj po djeći i slugam izbirat svakovrstno povrtno sjemenje za proljetnu sjetvu; jer se zato i kaže: **Kakvo sjeme, takov i plod.**
Za voćara. — Za liepa vremenom unstavljaj kopat jamo za sadnju voćnah u kasnoj jeseni ili u ranom pramaljeću. Učahla drvećka izkapač; i staži od mahovine i guse-nicah. Okapač i guoji voće. Pazi na zenevi, da ti mlade voćke ne grizu, zato rabi srodstva, koje sam ti u „Našoj Slogi“ tople preporučio.
Mlade voćke, koje si na tjerajuću oko oplemenio, čuvaj od mrazovnih, zato ih trebn omotavat slamon, a navlastito breskve i neke vrsti jabukah, koje su vrlo osjetljive na zimi. Živice sadl. Popravljaj zidove i plitove oko voćnjaka, da ti piloma i divlja zvierad kakovu štetu u istom ne počini.
Pozdravlja Te iskrenom ljubavi
Tvoj prijatelj

N. Vozić
Nadzornik gosp. i Sumarska obćinskog

Neuká Nauka.

Proti gnojilici krumpira. „Seoski Gosp.“ donša sitočee. Zapriječiti gnojilicu krumpira sad već pošto je spremljen, neima drugoga načina, nego da se marljivo probire. pa što je godj ma i najmanje nakuzeno ili nagajilo, da se odličo od još zdrava krumpira. Zdrav krumpir mora se tada dobro pronsušiti, pak va suho mjesto gdjejod spremiti ne odviše na dobolo. Skladnjaci ga u kup posipavaj svaki red (steralj) suhim paplom ili ugljenim prahom. Preporuča se također suha prašina od ceste. Kao vrlo dobro način preporuča se također živo vapno na prah razpadnuto, kojim se posija krumpir rotom kako se slaže u kup. Vapno obila vlnu (mokrotu), ujedno također izgrize glijvice, koje su se ju nametnulo na gomoljke krumpirove, te ga tako od bolesti očuvu. — Ovakó činiti imao bi svaki, da si očuva krumpir, a navlastito, što ga je unkanio pričuvati za sjeme.

Bolestni korun (krumpir) možeš za krmu više mjeseci sačuvati na sljedeći način: Korun skuhaj, te ga osoljena nabij u bačve, koje se imadu smjestiti na hladnom mjestu. Takov korun daje izvrstanu krmu.

Da čaše nepucaju. Čašu stavi u posudu, napunjenu hladnom vodom; tad ugrij vodu i metni u nju nešto soli. Kad se je voda ugrijala, onda ju polagano ohladni. Radiš li tako, neće čaša puknuti, makar se Bog zna kako brzo izmješala toplinu zimom. Ovo isto možeš upotrebiti kod zemljena posudja i porculane.

Proti gusjenicam. Proti toj gamadi preporučaju iz Francakto opet uporabu žutilice (Ginster) ili metlovine (Besenkraut), što bi imao biti pravi otrov za gusjenice. Stave li se granice metlovine ili žutilice na zelenje ili drveće, gdje se gusjenice nalaze, te usmrte svo tamo se nalazeće gusjenice. Ako se ovo sredstvo valjanim pokáže, dalo bi se u mnogih slučajevih koristno uperaviti. Vela, da i bavezno lišće uništavaju gusjenice.

Proti pčelinu ubodu. Ubod namaži mokrim običnim kućnim sapunom, pa ča ti odmah bolje bit. S toga nose mnogi pčelari uvijek konnad sapuna u žepu.

Najbolji gnoj za ruče. Uzmi čadju, te ju popari vrućom vodom, i tim, kad se oh-

ladi, polievaj ruže. Staro se grunje od ružah posve pomladi, te potjera najbunjuće cvieće.
X
Puzite, kadu jedete voće. Često čujemo tizbe, da djeca pa i odrasli dobivaju oko ustni kraste i otroke. To dobivaju obično uživajuć voće, koje imade na sobi dlake od mladih gusjenicah. Stoga savjetujemo svakomu, da prije nego li voće uživa, isto opere ili barem dobro otare.
X

Mast za sačuvanje podplatah sastoji se od kuhana lanova ulja, kojim se i to toplim podplati češće namazuje. Itadimo li tako, dok su još novi i oporavljam li to karkada, te čo oni dulje od dvostrukih potrajati. Ovo je sredstvo joštino i stoga za veće obitelji vrlo korisno.
X

Kalo se igle i čavli sačuvaju od hrđje. Zamotaj je sa nešto sitno stučeno krede u papir, omočen uljom ili voskom, te čes ih pesve obraniti od hrđje.
X

Kako čes sa očieluc (od nuda) ili željezni stvari odstraniti hrđju. Ostavi dotičnu stvar 24 sata ili još dulje u petroleju, tada tari hrđjiva mjesta samilivenom ciglom (opankom) ili drugim praškom. Ostane li još hrđja, a ti uzmi još suhe kuhinjske soli, koja je octom otlačena. Napokon se mora dotična stvar ponujivo oprati i osušiti.
X

Kako čes ribe sačuvati? Ribu otvori, mesnati dio posipaj šecerom (eukarom) i stavi ju dva tri dana razito (horizontalno), da šecer dovoljno u meso prodre. Na taj način možemo ribe sačuvati dulje vremena posve svježim (friškimi) i tako točnimi, kao da su onaj čas ulvačene.
X

Najkrepija hrana bolestnikom. Kupi jednu funtu liepe i dobro govudine, izreži ju na kocke (kušćice), odstrani mast, žilo i kožicu, osoli ju malo, te ju onda metni u čistu flašu, koja odzgora dobro začepi. Uzmi tada vodom napunjenu lonac, stavi u nj malo slane — kao što činiš, kad kuháš voće — te tada metni flašu u taj lonac. Meso u flaši mora se nekoliko sati pariti, dok se liepo skuha. Tad uzmi meso iz flaše, metni ga na ejedilo i izprežaj pozorno sok iz njega. Jedna funta mesa dade 2—3 cvetlike žlice soka. Taj sok je najkrepija i najbolja hrana bolestnikom.
(Pučke Nov.)

Opomena. Molimo sve one naše p. n. predbrojnike, koji nam predplate na naš list jošte nisu poslali, da to što prije bez iznimka učine.

Različite viesti.

Njegovo je Veličanstvo izdalo dne 17. listopada u znak zahvalnosti junacstva naše vojske previšnju zapovjed, da se naime ova godina svim u Bosni i Hercegovini mobilizovanim vojnikom računa za ratnu godinu, to jest, za dva godine službe i da jim se još poda spomenica medalja.

Promjeno u trčausko-koparskoj biskupiji. M. č. g. Matija Ujeić, katehet kod e. k. gradjanskih školah u Trstu, imenovan je i savjetnikom duhovnoga Stola i prosinodalnim izpatalcem u Trstu. — Č. g. Franjo Franza je imenovan za ravnatelja u zavodu kneza Grisoni-a u Kopru.

Promjene u prečko-puljskoj biskupiji. Č. g. Karlo Korenika, dosad pomoć kod barbauskoga kaptola, je imenovan za žup. uprav. u Predubcu — odrekao se one župe dosadašnji župnik m. č. g. Franjo Postržnik. — Franjo Rocco, mladomiskit i privremeni duh. pomoć u Rovinju, ide za kaptolskoga pomoć u Labinj.

Mandć Dr. Šimo, Vranjine, pukovnijski liječnik i. reda u Bosni je liečio u teškoj bolesti Nj. Visost Velikoga-Vojvodu toskauskoga Ludovika Salvatora, pak ga sretno hitro i podpuno izliečio. Iz zahvalnosti nu mi spomin nu je poklonila Nj. Visost dragocieni prston u brilantih.

Darovi za ranjene i bolestno vojniko. M. č. g. pop Jerko Grčković, upravitelj župe u Martinšćici na otoku Cresu poslao nam je br. 14 novč. 14 sabratih u svoj

Framina i Jurina.

Fr. Jure, je istina da su Dubašljani sazidali niku silnu „Marinu Lokvu“?
Ju. A kako vraga ne, samo da ne bi požirala.
Fr. A ča ča reć da požira?
Ju. Zaš da je strel u dno pukla i strovala ju.
Fr. A ča bi onda rekli da su dvi?
Ju. Amen.
Fr. A zaš?
Ju. Zaš... zaš da su 1050 fiorini utopili u profund.
Fr. Pak ča ni bil ki je to pregledal.
Ju. A kako ne! Oni su pregledali fijurini, ponjave, lopži i komoštra, kad su rubali i u suca nosili.

Fr. Ti si bil va srednjoj Istroj — kako je tamo, su imali ljudi da grođja?

župi, da razdielimo ranjenim i bolestim vojnikom vratiškim se iz Bosne i Hercegovine, gdje za "Krst Gasni i slobodu zlatnu" jednodokvne nam bratje, proliše svoju krv. Napominjući odzval imena dobroćudnih darovatelja, nemožemo nego da im iz dna duše u ime darovanih ubogih vojnika i naše sto ljepše zahvalimo.

- P. n. O. Konrad Zgalčić Franjevac for. 5.—nvč.
- Pop Jorko Greković upr. žup. " 2.—
- Ivan Kučić pok. Damiana " —30
- Anton Lovrečić " —50
- Ivana Lovrečića " 1.—
- Dume Murjačić Dumičev " —30
- Ivan Kučić pok. Ivana " —20
- Anton Kučić pok. Ivana " —20
- Stipan Kučić " —20
- Damijan Kučić Damianov " —10
- Damijan Kučić Antonov " —10
- Gaspar Kučić pok. Gaspara " —10
- Anton Štefančić pok. Gaspara " —10
- Gaspar Kučić pok. Mikula " —10
- Ošip Sučić Ošipov " —20
- Anica Maver " —10
- Ivan Kučić Damianov " —10
- Anton Sučić Antonov " —10
- Andrija Sagančić pok. Mata " 1.—
- Dume Sučić Ošipova " —10
- Andrija Sagančić pok. Ivana " —50
- Ivan Kučić Gasparov " —30
- Anton Kučić Ivanov " —30
- Frano Udova Duma Dlačića " —10
- Marta Linardićka " —20
- Dume Sagančić pok. Mata " —50
- Ošip Budislavić " —14
- Petar Kučić pok. Petra " —20
- Dume Lovrečić " —20

Ukupno for. 14.14 nvč.

- U Berčeš također darovao sljedeći:
- P. n. g. Kumičić Toma Tomin for. 2.—nvč.
 - Ladavac Jakov duh. pomoćnik " 1.—
 - Turković Ivan c. k. poštar " 1.—
 - Galović Andrej od Tomaža " —30

Ukupno for. 4.30 nvč.

Ukupni gubitak naše vojske u Bosni i Hercegovini, neracunajući amo u napadaju kod Maglaja padše husare, kanoti i navulu na Bihać koja je veoma krvava bila, to boj kod Peći, iznasa 4786 momakah, i to 3885 ranjenih, 666 mrtvih i 235 izgubljenih. I u ovom je ratu dakako najviše Slavenkih vojnika vojevalo i njihovo se krvi najviše prolielo. Medju svimi pako pukovnijiama Ilići Regimenti protipio je najviše naš dalmatinsko-istarski Regiment Weber, u njem bo ina 276 ranjenih, 101 mrtav i mnogo stotina bolesnih!

Proračun austriljske vlade iznosi za buduću godinu: dohodak 395,776,310 for., a izdatak 411,084,050 for. Po tom biti će i opet manjak od 15,307,740 for.

Povratak bosansko-hercegovačkih bjegunaca počeo se je vršiti jurvo teklućega mjeseca. Iz same Hrvatske i Slavonije vraća se jih do 87,000 duša sa kakvimli 60,000 glavah blaga.

Bogatstvo. Nedavno umro je u Rusiji kralj, koj je ostavio preko pet milijuna rubaljah. Pred trideset godina da je počeo sa dvanaest rubaljah. Rubalji nosi forint i pol obilji. Dobro su mu rasi!

Grof Adolf Auersperg u Ljubljani ovih danah jašuć na konju upravo dodje na most, kad se je jedna neoga žena utapjala u Ljubljani. Nijedan nazoći nije se podufao baciti se u hladne valove, ali Grof odbiti brzo klubuk i kaput, te baciv se u vodu oslobodi nesretnica. Evala vitezu!

Talijanske novine, koje s iredentom u jedan rog puša nemogu od jeza na naš tabur u Dolini. Na pr. mjetacki "Tempo" tuži se da "Slavi" kucaju na vratih Italije, oni Slavi kojih tobože iz same kršćanske ljubavi Tršćani hrane kako zanatlike, peracije itd. Nam je drago, da se erde, jer i mi smo so srdili, kad su oni tabore držali, da nas progutaju. Samo nam je žao, da oni našu stvar tumače krivo onako, kako smo mi njihovu pravo tumačili. Oni prikazuju tobože to tako, kao da bismo mi sutra hijeli sve Talijane u more baciti. Ali neka se toga nojebo. Ter bi jih sama vlada morala braniti. Zašto, to svaki zna.

Školstvo u Beču. U školskoj godini 1878. polazi u I. okružju gradjanske škole 2670, a pučke 1354, skupa 4024 djece; u II. ok. 2639 i 7165, skupa 9804; u III. ok. 1155 i 6189, skupa 7344; u IV. ok. 2457 i 2409, skupa 4866; u V. ok. 1501 i 4363, skupa 5864; u VI. ok. 2914 i 4262, skupa 6566; u VII. ok. 1202 i 5102, skupa 6304; u VIII. ok. 1306 i 3191, skupa 4497; u IX. ok. 1217 i 4200, skupa 5417 i napokon u X. ok. pučke škole 4369 djece. Ukupno dakle polazi u Beču gradjanske škole 16.461 djece, a pučke 42.594 djece, što sačinjava svega skupa 59.055 djece.

Školstvo u Berlinu. Godine 1877. bijaše u gradu Berlinu 14 gimnazijah, 10 realnih i javnih viših školah za dječake, 5 za djevojke, 22 pripravne škole za gimnazije i realke, 99 običinskih školah, 1 zavod za gluhiome i 14 školah pod špecijalnim nadzorom raznih društva itd., ukupno dakle 175 javnih školah sa 1892 razredah i sa 95.280 učenikah, od kojih su 88.250 do 14 godinah a 7030 preko 14 godinah stari. K ovim treba pribrojiti 2 židovske škole sa 21 razredom i 963 učenikah te 87 privatnih školah sa 2597 razredom i 119.781 učenikom, od kojih je 110.185 izpod 14 godinah a 9596 starijih od 14 godinah. Na tróask komuno obučavano je 75.127 djece u običinskih školah a 1336 u privatnih elementarnih školah, 441 diete nalazilo se u zavodu gluhiomemih, 479 bijaše ih u sirotištu i radionici; ukupno ih je dakle obučavano troškom običinskim 76.097.

BRATOVŠČINA HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Imenik društvenikah.

Pristupiše u društvo kao članovi utemeljitelji: 1. Tomićić Ljudviki sudac u Krku; 2. Dorčić Petar župnik u Baški i 3. Spiničić Antun župnik u Moščenicah. Slava jim!

P. n. g. Šnacin Josip adm. u lizanu f. 1 u kap. i f. 1 u god. prinos. Šupljina Matij župnik u Bernu f. 1. Košana Blaž kapelan u Kavrnu f. 1. Krob Marija u Pazinu novč. 30. Bukovec Franjo admistr. u Tarvižu f. 1. Sironić Antun plovac u miru u Tarvižu for. 1. Gregorij Franjo župnik for. 2. Šumberac-Soto Marin kapelan for. 1. Defar Sino novč. 50. Krizmanić Vioke novč. 30. Poličari Antun novč. 30. Pomazan Ivan novč. 30. Korian Ivan novč. 30. Filipčić Mato novč. 30. Ukusić Mato novč. 30. Krizmanić Karlo novč. 30. svi kmoti u Tinjanu. Turak Antun dekan u Oprtlju u kap. f. 4 u god. prinos f. 2. Cvojnki Andrija admistratör u Ždružju u kap. f. 2 u god. prinos f. 2. Dožanić Petar kanonik f. 1, Petris Petar kanonik f. 1, Milovčić Mato kapelan f. 1, Sparožić Ivan kapelan f. 1, Oršić Matija kapelan f. 1, svi u Krku. Jane Josip kapelan u Rukavcu f. 2. Toth Theodor u kap. f. 1, Barbaš Ljudviki u kap. f. 1, Prkilri F. u kap. f. 1, Stahan G. u kap. f. 1, U—r K. u kap. novč. 50, P—e N. u kap. novč. 50, Bertić B. u kap. novč. 50, K—n S. u kap. novč. 20, W—r V. u kap. novč. 10, svi u Pešti. Milčević Ivan pravnik u Zagrobu f. 1. „Irv. Dom“ u Zagrobu u kap. f. 5. Dubrovic Vicko kapelan u Zvoncu f. 1. Vlah Eugen kanonik u Kastvu u kap. f. 1. Klodić Antun šk. inspektor u Trstu f. 2. Stanić Josip u Jušićih novč. 40. Jelušić Kažimir voj. čast. u Trstu f. 1. Staidle Franjo bilježnik u Sisku f. 1. Pavlica Stevo u Sisku f. 1. Maknec Dr. Julio liečnik u Kastvu f. 1. Soudat Antun poruz. nadz. f. 1. Stangher Andrija brodovl. u kap. f. 1, Stangher Andr. pravnik f. 1, Kranjec Vjek. plovac f. 1, Zamlić Vinko kapelan f. 1, svi u Voloskom. Lužnik Jakov učitelj f. 1. Braunitzer J. nadšumar for. 1, Čučanić Marija novč. 60 za god. 76 i 77. Siničić Martin kmet novč. 30. Marčević Henrik krećmar novč. 30. Šuster Martin kmet novč. 30. Laginja Jakov Bele kmet novč. 30. Laginja Ant. krećmar f. 1, svi u Klani Stefan Josip pisar obć. u Kastvu f. 1. Spiničić Vioke f. 1, Desković Ivan zvonar f. 1, Lupiš Jakov pomor. kap. f. 1, Volčić Franjo pom. kap. f. 1, Lazarčić Josip pom. kap. f. 1, svi u Moščenicah. Matulj Ivan krećmar u Matuljah f. 1. Dukić Ivan kanonik u Trstu f. 1. Dubrovic Matija župnik u Trstu for. 1.

**Liečniko-Ranarnički
AMBULATORIJ
iliti Obilaznica**

zajedno sa zubarskim kabinetom iliti spretnkom za liečenje od ustnih i zubnih bolesnih te odnosnimi ranarnikim i tehničkim operacijami pod ravateljstvom našega vrloga domorođea

Dra. ANTONA ŠUTINE

Liečnika ranarnika-reznika

Posavjetuje u svojem stanu Via Maltantone br. 2 predpodne do 11. a popodne od 1. do 5.

**Ték Novacah polag Borse u Trstu
od 1—14. Novembra 1878.**

Dno	Car. (cehlin)	Naplatiti	Liro ster.	Prđ. se. bro (tego)	Dno	Car. (cehlin)	Naplatiti	Liro ster.	Prđ. se. bro (tego)
1	—	—	—	—	8	5.56	9.36	11.82	100.—
2	—	—	—	—	9	—	—	—	—
3	—	—	—	—	10	—	—	—	—
4	3.56	0.38	11.85	100.75	12	5.56	9.36	11.82	100.—
5	5.00	0.36	—	100.—	13	5.56	9.36	11.82	100.—
6	5.55	9.37	—	100.—	14	5.52	9.32	11.78	100.—
7	5.00	9.37	11.83	100.—	—	—	—	—	—
8	5.55	9.36	—	100.—	—	—	—	—	—
9	5.55	9.36	—	100.—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

дне 14. Novembra 1878.

	OD for. i ne.	DO for. i ne.
Vosak primorki i ugarski za 100 kg	129	132
Kaš. Portoriko	73	92
S. Domingo	65	96
Rto polag vrsti	32	30
Cukar austriljski	30	15 33
Crstoje travo buhade (Orisantomo)	133	150
Narandže skrpljen	2	25 4
Karbu poluzke	12	13
Ivanitsko	10	—
dalmatinsko	—	—
Smekvo Kalamita	16	10 50
poluzke	3	50 50
skrinja	82	80
Bademki iliti mandula pulj. za 100 kg	24	32
dalmatinsko	8	73 0
Šljivo	9	30 9 30
Pčonca ruska	8	75 0 75
ugarska	—	—
galaska	—	—
Kukuruz (turkiski) ruski	0	25 6 50
ugarski	7	7 23
Ilaž	7	8
Jožan	7	30 8
Zob ugarski	6	6 25
arbanaska	—	—
Pasulj (fabol) polag vrsti roba	50	11 50
Bob	12	14
Leća	15	78 23
Oriz talijanski	10	23 17 50
ingliski (kitajski)	100	110
Vuna bosnijska	120	—
morjska	110	117
arbanaska	—	—
istarska	52	92
Dasko koraško jalarica	44	70
Stjarska	12	14 00
Greda	8	12 25
Vukorice	42	48
Ulje iliti, ulje vrsti	60	80
najbolje	60	80
u srednju vrsti	43	47
dalmatinsko	12	30
istarsko	10	100
Ramonu ulje u bariah i kasotah	107	131
Kažo strojeno naško	70	110
dalm. ist. i bos.	95	105
janjeće naško	70	85
korje dalmatinsko	75	80
runono slano	58	65
suh	49	50
zejno za 110 komadah, u srebru	25	27
Bakar	25	31 50
Sardolo i baril	15	24
Vitriol mozi	27	29
zeleni	5	50 5 75
Maslo	76	91
Loj dalmatinski i naški	13	50 45
Salo	48	53 40
Mast (salo razlopljeno)	39	48
Slašina	—	—
Rakija oštitar (100 litarah)	—	—
Galvici istarski	9	9 25
Ruj naški	8	90 9
istarski	15	16 50
Liča od javoriko	31	46
Mesca strgolino (Strigula)	30	35
sploh	—	—
Vid	14	16
Lumber (jabučico od javoriko)	3	75
Pakni baril od 100 kg	17	22 25
Cunoje (straco)	—	—
Kratam dalmat.	—	—

Grlema bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazob, zadavica, rora, zapala ustih itd.

**NADARENH
Prendinievih Sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)**

Što jih gotovi P. Prendini liečbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljom, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljah noćih, naradne jutarnje hreputavice i grlonih zapaloh nastoje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalcah, koji je pamašaju. Zato valja uvijek pitati Prendini-ee sladkiše

(Pastiglie Prendini) to glazoli, da bude na omotić. kutiljon (skatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani Pastiglie a na drugoj Prendini.

Ciema 30 novč. kutijci zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendini-ee ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste). — A izvan Trsta dobriju se na Rieci kod Prodana ljekarnika i kod Jechela i Pavlicia mrođijara; — u Gorici kod Zanetti-a, Fontani-a, Kerpana i Kierera; — u Puli kod Wassermanna ljekar. i Schrienera mrođijara; — u Molom Lusioga kod Vivalani-a; — u Pazini kod Ljona; — u Zadru kod Berčića i Berottini-a; — u Šibeniku kod Berosa i Miaturo; — u Spiljetu kod Volpi-a; — u Korčuli kod Zovotti-a; — u Makarskoj kod Pojani-a i u svih boljih ljekarnah iliti Specerijah.

OGLAS.

U nakladnoj i umjet. trgovini

M. BABIĆA

u Budim-Pešti (Budapest Alle Postgasse N. 6.)

iznašle su i mogu se dobiti liepo i dirno umjetnički izradjene

NOVE SLIKE

i to: I. slika

OSLOBODIOCI

Bosne i Hercegovine.

Na toj slici nalaze se osim ovih gerbovah: austriljskog, hrvatskog, bosanskog i hercegovačkog, još i jedanaest po fotografijah izradjenih likovah onih ljudi, koji u tom velikom, a po hrvatsku istorije slavnom djelu najvažnije uloge imaju, a to su: 1. Njegova c. k. Velik. Frano Josip I., car austriljski, kralj ugarski, hrvatski itd., a sada i gospodar Bosne i Hercegovine. — 2. Gjonaroli: Barun Filipović. — 3. Barun Jovanović. — 4. Nadvojvoda Saluator. — 5. Herceg Württembergi. — 6. Tegethoff. — 7. Grof Szapary. — 8. Kauffel. — 9. Müller. — 10. Pokovnici: Kitlet. — 11. Villetz.

Slika je vrlo divno, i to: poput jedne krsta (križa) izvedena. — Svi likovi ukraseni su liepim hrvatskim tračajnim okvirima i latorovim vijencima.

II. Slika:

Prelazak anstro-ugar. hrvatske vojske preko granice kod Kostajnice 29. Srpnja 1878.

III. Slika:

Ulazak anstro-ugar. hrvatske vojske u Sarajevo 19. Kolovoza 1878.

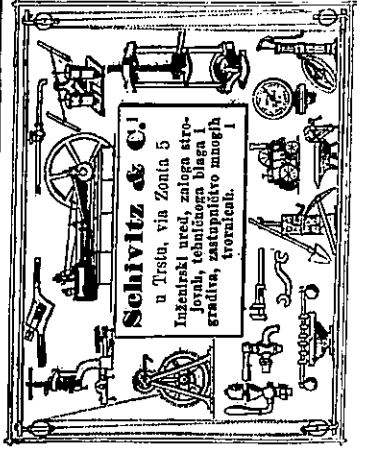
Sve tri slike jednake su veličine, i to: 50 centim. visoke a 85 široke. Sve tri slike crtao je prvi vještak u monarkiji g. Kacler, i zbilja su remek-djela, sa kojima se naš narod učiti može.

Ciema je svakoj toj slici zasebno samo f. 1.50 novč. Tko naručiti sva tri komada u jedared, taj dobije ova tri slike za f. 4. Tko pak naručiti u jedared jedno na drugo najmanje 10 komad, taj dobije svi deset slika za 10 f. Slika će se slati samo za gotov novac, ili pak kroz poštuško ponzee (zur Postnachnahme). Novce i poručbeno valja slati na ovu adresu:

M. BABIĆA

in Budapest, Alle Postgasse N. 6.

Višegodišnji solidan rad ove trgovine, jamči svakome za brzu, točnu i savjestnu poslugu.

Schvitz & Co. u Trstu, via Zonta 5. Izdavački i tiskarski zavod, za gotov novac, uzimajući svaki vrsta posla, zastupajući svu moguću vrstu posla.